

Sociální zabezpečení

6. Sociální pojištění – důchodové pojištění – starobní důchod

FSS MU – Katedra sociální politiky a sociální práce

Historie důchodového pojištění

první model povinného sociálního pojištění, pro případ nemoci, pracovního úrazu, invalidity a stáří ► Otto von Bismarckem v Německu ► inspirace pro vládu hraběte Taafeho pro podání vlastních návrhů zákonů o úrazovém a nemocenském pojištění říšské radě v Rakousku-Uhersku

po vzniku samostatné Československé republiky zaveden zákon č. 221/1924 Sb., o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří ► na důchod měli nárok pojištěnci starší 65 let a po alespoň 150 týdnech přispívání

po druhé světové válce přijat zákon č. 99/1948 Sb. o národním pojištění inspirovaný anglickým Beveridgeovským systémem ► důchodové pojištění rozšířeno i na samostatné hospodařící občany

první reforma SZ v 50. letech minulého století ► důchody nově financovány přímo ze státního rozpočtu ► náklady na sociální zabezpečení výrazně vzrostly

v druhé reformě SZ v 60. letech došlo k omezení důchodových konstrukcí ► nejvýznamnějším opatřením bylo odstupňování věkové hranice pro odchod do důchodu dle počtu vychovaných dětí; založeno Ministerstvo práce a sociálních věcí, a došlo ke změně v organizaci důchodového pojištění

po listopadu 1989 byla provedena velká sociální reforma ► přechod od sociálního zabezpečení k systému sociálního pojištění; pilíř sociálního pojištění organizačně sjednocen pod Českou správou sociálního zabezpečení; bylo nutno posílit principy univerzality a uniformity – zrušily se osobní důchody a diskriminace osob samostatně výdělečně činných

v roce 1995 přijat zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

kolem přelomu tisíciletí došlo k dílčím změnám důchodového systému ► zmírnily se podmínky pro předčasný, a zároveň byl zvýhodněn pozdější odchod do důchodu. Také se zpřísnily valorizační podmínky a omezily se náhradní doby pojištění. Zvýšil se také důchodový věk, byl sjednocen pro ženy a muže a v neposlední řadě byla prodloužena doba pojištění potřebná pro vznik nároku na starobní důchod

v roce 2013 velká důchodová reforma, ► zavedla tří pilířový systém důchodového pojištění. První pilíř, základní státní důchodový systém; druhý pilíř, důchodové spoření, byl účinný pouze dva roky kvůli nízkému zájmu - umožňoval dobrovolné vyvedení části prostředků sociálního pojištění s vlastním příspěvkem do penzijních společností; třetí pilíř, doplňkové penzijní spoření

Příjmy v systému důchodového pojištění

➤ tok finančních prostředků do systému

- ❖ daně

- ❖ příspěvky zaměstnanců a zaměstnavatelů na důchodové pojištění

➤ shromažďování finančních prostředků v systému

- ❖ státní rozpočet – účetně jsou prostředky součástí rozpočtu, ale sledují se odděleně a použity mohou být jen na financování důchodů - zvláštní účet, který je součástí státního rozpočtu – jedna z variant (v ČR)

- ❖ zvláštní fond oddělený od státního rozpočtu – jedna z variant (ne v ČR)

➤ mechanismus financování důchodů

- ❖ průběžné („pay as you go“) – stávající výdělečně činní odvádějí příspěvky, které jsou formou dávek vyplaceny stávajícím důchodcům

 - s rezervou – jen v případě, že příjmy rozpočtu převyšují výdaje

 - bez rezervy – nedostatek prostředků na výplatu důchodu je dotován ze státního rozpočtu, protože důchody jsou zákonnými nároky

- ❖ fondové (capital reserve) – pojištěnci si vytvářejí vlastní kapitálové rezervy; správce úspory zhodnocuje a vytváří se kapitál; privátní pojišťovací systém

➤ dvousložková konstrukce

- ❖ 1. složka je stanovena pevně pro všechny (základní důchod – **základní výměra**) – slouží jako „dno“ (sociální složka), 2. složka je částka stanovená v procentech z průměrného příjmu – **procentní výměra** (zásluhová složka)

Typy konstrukce veřejných důchodových systémů

➤ **Beveridgovský pojistný systém**

❖ tzv. plochý (flat-rate) – výše důchodů je určena jednotně a) pro všechny osoby určitého věku žijící v dané zemi (residenti) bez ohledu na příspěvky nebo b) v závislosti na délce pojištění je stanovena doba odpracovaných let pro přiznání základní (nesnížené) penze

➤ **Bismarckovský pojistný systém**

❖ výše důchodů závisí na zaplaceném pojistném – je stanoven procentní podíl primárního výdělku jedince – zahrnují se příjmy za určité období nebo se mohou zahrnovat příjmy za celý život – počítá s valorizací důchodu podle mezd – je stanovena minimální úroveň důchodu

➤ **kombinace dvou předchozích (dvousložková konstrukce)**

❖ 1. složka je stanovena pevně pro všechny (základní důchod) – slouží jako „dno“ 2. složka je částka stanovená v procentech z průměrného příjmu

➤ **důchodový systém v ČR má také tyto 2 složky:**

❖ základní výměru, která činí 4400 Kč měsíčně (cca 10 % průměrné mzdy);

❖ minimální důchod tedy 5170 Kč

❖ procentní výměru, která činí 1,5 procenta z dob pojištění

❖ ale existují zde tři tzv. redukční hranice

❖ i minimální důchod má tyto dvě složky

Riziko vzniku problémů fiskální stability v důchodových systémech

- jedná se o rizika z hlediska ekonomické udržitelnosti a ochrany před chudobou
- po 2. světové válce klesal věk odchodu do důchodu, zároveň se prodlužovala průměrná délka života a výrazně rostla životní úroveň; v důsledku toho postupně rostla výše důchodů
- v současnosti je největším „problémem“ nevyváženost počtu obyvatel v jednotlivých věkových kohortách – zvyšování podílu osob v důchodovém věku proti ekonomicky aktivní populaci
- ❖ **příčiny:** klesá porodnost, v ČR významně po roce 1989, děti v pozdějším věku, přibývá bezdětných, málo 3. dětí, prodlužuje se délka života (v 60.-90. letech 20. století vzrostla délka života o 8 let, očekává se, že bude pokračovat)
- z hlediska důchodů jde o riziko financování počtu let mezi odchodem do důchodu a smrtí seniora
- očekává se nepříznivý demografický vývoj (dnes 4:1, prognóza do budoucna ► v systému založeném na mechanismu pay-as-you-go, kdy ekonomicky aktivní přispívají do systému, z něhož se současně vyplácí ekonomicky neaktivní (senioři), může jít do budoucna o velký problém až 1:1,5-2) ► může vést k ekonomické nerovnováze v důchodových systémech
- **reformy důchodového systému**
- řada jich nebyla realizována, ale některé ano:
- zavedení zvláštního účtu důchodového pojištění (1996) – jasný pohled na důchodový systém – přebytky pouze do důchodů ► zvláštní účet rezervy pro důchodovou reformu; objemově málo významný.

➤ úpravy nároků v rámci existujícího systému, prvního pilíře – tzv. „parametrické změny“
▶ vede fakticky (převážně) k menšímu počtu osob pobírajících důchod

❖ zvyšování věku odchodu do důchodu (pro pojištěnce narozené 1977 věk odchodu do důchodu stanoven na 67 let, není konečná hodnota, roste o dva měsíce za každý rok) – skutečný věk odchodu bývá nižší; nově stanoveno na max 65 let; v rámci nové důchodové reformy se zvažuje pozdější odchod do důchodu

❖ sjednocení věku odchodu do důchodu pro ženy a muže

❖ zpřísnění podmínek pro předčasné důchody (progresivní trvalé snížení procentní výměry podle toho, o kolik dříve jde do důchodu až o 1,5 procenta); vyžaduje schopnost udržet se na trhu práce do vysokého věku

❖ zvýšení možnosti pracovat po dosažení důchodového věku

❖ přísnější zohledňování příspěvků a rozhodných období (vyžadováno 35 odpracovaných let); může mít vliv i na výši penze

❖ hodnocení náhradních dob ve sníženém rozsahu atd.

➤ změna ve výši důchodů a nebo v příjmech systému

❖ snižování úrovně důchodů – mírně se snižuje poměr důchodu k předchozímu výdělku (poměr náhrady) – citlivá záležitost, protože to má značené reálné dopady na životní úroveň důchodců (a je to politicky nepopulární opatření)

❖ zvyšování příspěvků platících generacích (rizika: zátěž z hlediska nákladů na pracovní sílu)

- ❖ zpřísnění podmínek pro předčasné důchody (progresivní trvalé snížení procentní výměry podle toho, o kolik dříve jde do důchodu až o 1,5 procenta); vyžaduje schopnost udržet se na trhu práce do vysokého věku
- ❖ zvýšení možnosti pracovat po dosažení důchodového věku
- změna ve výši důchodů a nebo v příjmech systému
- ❖ snižování úrovně důchodů – mírně se snižuje poměr důchodu k předchozímu výdělku (poměr náhrady) – citlivá záležitost, protože to má značené reálné dopady na životní úroveň důchodců (a je to politicky nepopulární opatření)
- ❖ zvyšování příspěvků platících generací (rizika: zátěž z hlediska nákladů na pracovní sílu)

Důchodové pojištění– základní informace

➤upravují ho zákony:

- ❖č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění
- ❖č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
- ❖č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření
- ❖je nejvýznamnějším schématem sociálního pojištění – týká se největšího množství osob (univerzalistický princip)
- ❖systém základního důchodového pojištění zahrnuje pouze obligatorní dávky, které jsou odvozeny z příjmu z výdělečné činnosti

➤sociální situace

- ❖v rámci základního důchodového pojištění jsou zabezpečeny všechny případy dlouhodobého ohrožení jednotlivce následkem sociální události, při které dochází ke ztrátě zdroje obživy (tedy výdělku) a schopnosti si takový zdroj opatřit:

stáří ► starobní důchody

invalidita ► invalidní důchody

ztráta živitele ► pozůstalostní důchody (vdovský x vdovecký; sirotčí)

➤účast na pojištění – okruh pojištěných osob

- ❖povinná účast - lidé výdělečně činní jsou účastni, pokud jim výdělečná činnost svým rozsahem zakládá účast na pojištění

❖ mezi pojištěné patří zaměstnanci v pracovním poměru, příslušníci Policie ČR, Vězeňské služby ČR, členové družstva, OSVČ, zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce, soudci, členové zastupitelstev, členové vlády, prezident, dobrovolní pracovníci pečovatelské služby atd.

❖ také např. osoby evidované na ÚP, osoby se zdravotním postižením zařazené v teoretické a praktické přípravě, osoby pečující o dítě mladší 10 let závislé na pomoci jiné osoby I. -IV. stupni, pečující o dítě mladší 4 let

❖ také osoby ve výkonu trestu odnětí svobody zařazené do práce, osoby konající vojenskou službu v ozbrojených silách

❖ osoby soustavně se připravující na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v ČR, pokud vykonávají výdělečnou činnost zakládající účast na pojištění osoby vykonávající dlouhodobé dobrovolnické služby, osoby pobývající v cizině, pokud následovaly do místa vyslání k výkonu práce v zahraničí nebo k výkonu zahraniční služby svého manžela nebo registrovaného partnera, který je státním zaměstnancem podle zákona o státní službě nebo jiným zaměstnancem

❖ kompletní výčet osob výdělečně činných podléhajících povinné účasti na pojištění § 5 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění

➤ **rozhodné období** ► určené zákonem o důchodovém pojištění, je období od roku 1986 do roku bezprostředně předcházejícího roku přiznání důchodu; všechny příjmy, z nichž bylo odvedeno pojistné na sociální zabezpečení

❖ časový úsek, v němž se zjišťuje výše osobního vyměřovacího základu

❖ začíná kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, končí až kalendářním rokem bezprostředně předcházejícím roku přiznání důchodu

❖ (do rozhodného období se nezahrnují roky před rokem 1986 – plná délka 30 let se tedy týká důchodů přiznaných až v roce 2016

➤ výpočet důchodů

❖ **základní výměra:** stanoví se procentní sazbou z průměrné mzdy, je stejná pro všechny důchody, upravuje ji každým rokem nová vyhláška (zhruba 10% průměrné mzdy ve společnosti) ► v roce 2025 je rovna **4660 Kč**

❖ **procentní výměra:** stanoví se procentní sazbou z výpočtového základu (výše osobního vyměřovacího základu) a počtu let pojištění (tj. $1,5\% \times \text{počet let celkové doby pojištění}$); liší se podle druhu důchodu; čím vyšší doba pojištění a čím vyšší osobní vyměřovací základ, tím vyšší měsíční starobní důchod; může být snížena za dobu předčasnosti nebo zvýšena za dobu přesluhování

➤ osobní vyměřovací základ

❖ je zjednodušeně řečeno průměrná měsíční mzda v současné hodnotě, přičemž dřívější příjmy se přepočítávají na současnou úroveň pomocí **koeficientů nárůstu vyměřovacího základu (viz poslední snímek)**

- představuje „zreálnění“ příjmů dosahovaných v minulosti na stav co nejvíce se blížící roku přiznání důchodu
- hodnoty koeficientu nárůstu jsou různé pro jednotlivé roky rozhodného období; nejnižší možná hodnota je 1 a použije se vždy za kalendářní rok přiznání důchodu a za rok předchozí, tzn., že za tyto roky se tak použijí skutečné, neupravené roční vyměřovací základy

❖ OVZ představuje průměrný měsíční příjem, kterého osoba dosáhla v rozhodném období a stanoví se tak, že se stanovený koeficient nárůstu vyměřovacího základu vynásobí zlomkem, v jehož čitateli je roční úhrn vyměřovacích základů dosažených v rozhodném období a ve jmenovateli je součet všech kalendářních dnů rozhodného období. Jsou-li v rozhodném období vyloučené doby, snižuje se o ně počet kalendářních dnů připadajících do rozhodného období

❖ při výpočtu starobního důchodu v roce 2025 se osobní vyměřovací základ bude počítat z příjmů, ze kterých bylo zapláceno sociální pojištění, v letech 1986 až 2024; výši osobního vyměřovacího základu tedy ovlivní příjmy za posledních 38 let

❖ výpočtový (roční vyměřovací) základ

❖ určí se redukci osobního vyměřovacího základu, což je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období; za roční vyměřovací základ pojištěnce se považuje úhrn vyměřovacích základů (zjednodušeně řečeno výdělků) za jednotlivý kalendářní rok rozhodného období vynásobený koeficientem nárůstu všeobecného vyměřovacího základu

➤ **redukce osobního vyměřovacího základu (redukční hranice)**

❖ redukční částky pro výpočet důchodu v roce 2022 jsou stanoveny takto:

do 20 486 Kč - zápočet plně (40% průměrné mzdy)

nad 20 486 Kč do 186 228 Kč - zápočet 26 % (4 násobek průměrné mzdy)

nad 186 228 - nepřihlíží se

➤ **vyložené doby - nezpůsobí snížení průměru příjmů pro výpočet důchodu!!!**

❖ při stanovení vyměřovacího základu se vylučují z rozhodného období ► nedojde tak k rozmělnění (snížení) průměru výdělků (vyměřovacího základu) pro výpočet důchodu - doba pobírání dávek nemocenského pojištění nahrazující příjem z výdělečné činnosti, doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, účasti na pojištění osob pečujících o děti do 4 let věku nebo o osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II až IV atd.

❖ společným znakem vyloučených dob je to, že jde v jistém ohledu o sociální události, v jejichž průběhu nebývá dosahováno příjmů započitatelných do vyměřovacího základu pro odvod pojistného na sociální zabezpečení.

❖ soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v České republice, a to po dobu prvních 6 let tohoto studia po dosažení věku 18 let

❖ vedení na úřadu práce v evidenci uchazečů o zaměstnání v rozsahu stanoveném zákonem

❖ teoretické a praktické přípravy pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost osoby se zdravotním postižením

❖ Význam vyloučených dob spočívá v tom, že při stanovení výše důchodu se počet dnů připadajících na vyloučené doby (VD) odečítá od celkového počtu dnů (CPD), na který se rozpočítává průměr výdělků dosahovaných v rozhodném období. Tím se docílí toho, aby při výpočtu denního (a následně měsíčního) průměru příjmů (DPP) byl celkový souhrn příjmů dosažených v rozhodném období (CSP) rozpočítáván pouze na dny spadající do rozhodného období, v nichž byla výdělečná činnost vykonávána, a nikoliv tedy na dny, v nichž trvala sociální událost odpovídající vyloučené době, tzn. v nichž nebylo příjmů dosahováno. To má výrazně pozitivní dopad na konečnou výši důchodové dávky.

vzorec: **$$DPP = CSP / (CPD - VD)$$**

➤ náhradní doba pojištění

❖ období, kdy z vážných, společensky uznávaných důvodů není vykonávána výdělečná činnost a přesto je tato doba hodnocena (byť často v kráceném rozsahu) jako doba, za níž bylo pojistné uhrazeno.

❖ jedná se např. o dobu vedení v evidenci Úřadu Práce České republiky (doba vedení v této evidenci, po kterou nebyly vypláceny dávky v nezaměstnanosti, se hodnotí v rozsahu nejvýše tří roků zjišťovaných zpětně ode dne vzniku nároku na důchod; přitom dobu evidence před 55. rokem věku pojištěnce do ní lze započítat jen v rozsahu jednoho roku), o dobu studia do 31. 12. 2009, pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně či péče o dítě/osobu závislou.

❖ období, ve kterém se neodvádí žádné pojistné, přesto se tyto doby za určitých podmínek započítávají do potřebných let pojištění pro důchod

❖ do doby pojištění se započítává i tzv. náhradní doba pojištění, avšak pouze v rozsahu 80 %, pokud jde o:

- ❖ dobu studia (studium probíhající po 31. prosinci 2009 se však již za náhradní dobu pojištění nepovažuje)
- ❖ dobu vedení v evidenci úřadu práce, jestliže náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci a v rozsahu tří let také doba, kdy uvedené dávky nenáleží s tím, že před dosažením věku 55 let, se do ní započítává v rozsahu nejvýše 1 roku
- ❖ doby, po které jsou osoby se zdravotním postižením zařazené v teoretické a praktické přípravě pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost
- ❖ doba výkonu civilní služby (do roku 2004)
- ❖ doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně
- ❖ osob, u nichž po skončení výdělečné činnosti, která zakládala účast na nemocenském pojištění podle zvláštního předpisu, trvá:
 - dočasná pracovní neschopnost, kterou si nepřivodily úmyslně
 - karanténa nařízená
 - podpůrčí doba pro poskytování ošetrovného,
 - podpůrčí doba pro poskytování peněžité pomoci v mateřství v období před porodem
- ❖ osob, kterým je poskytována zvláštní ochrana a pomoc na základě zákona o ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením

koeficient nárůstu vyměřovacího základu

- ❖ představuje „zreálnění“ příjmů dosahovaných v minulosti na stav co nejvíce se blížíci roku přiznání důchodu
- ❖ hodnoty koeficientu nárůstu jsou různé pro jednotlivé roky rozhodného období; nejnižší možná hodnota je 1 a použije se vždy za kalendářní rok přiznání důchodu a za rok předchozí, tzn., že za tyto roky se tak použijí skutečné, neupravené roční vyměřovací základy

❖Koeficient nárůstu vyměřovacího základu

1986	13,1279
1987	12,8589
1990	11,8414
1991	10,2613
1992	8,3788
1993	6,6892
1994	5,6425
1995	4,7615
1999	3,0748
2005	2,0687
2010	1,5865
2011	1,5507
2012	1,5022
2013	1,5022
2014	1,4763
2015	1,4329
2016	1,3774
2017	1,2903
2018	1,1969
2019	1,1192
2020	1,0773
2021	1,0000

II pilíře důchodového systému

➤ I. pilíř – povinný; státní, průběžně financovaný

- ❖ základní pilíř stávajícího průběžného důchodového systému ► vyplácí se z něj aktuální starobní důchody
- ❖ účastníkem je fyzická osoba starší 18 let, která je poplatníkem důchodového pojištění
- ❖ povinný odvod ze mzdy - povinné důchodové pojištění
- ❖ správcem peněžních prostředků je stát
- ❖ financování je prostřednictvím 28 % odvodů z hrubé mzdy
- ❖ výplata prostředků po odchodu do důchodu ve formě starobního důchodu od státu

➤ II. pilíř – dobrovolný; doplňkové penzijní spoření

- ❖ pilíř stávajícího důchodového systému již od roku 1994.
- ❖ DPS vzniká na základě **smlouvy o doplňkovém penzijním spoření** mezi účastníkem a penzijní společností dnem stanoveným v této smlouvě - s jednou penzijní společností může účastník uzavřít pouze jednu smlouvu o doplňkovém penzijním spoření
- ❖ účastníkem je možno být od narození (změna v roce 2016, do té doby až od 18 let)
- ❖ dobrovolný finanční produkt ve formě doplňkového penzijního spoření (dříve označován jako penzijní připojištění do 31. 11. 2012)
- ❖ občané se aktivně podílí podle individuální situace na **zabezpečení své budoucnosti formou spoření** se státním nebo zaměstnaneckým příspěvkem
- ❖ správce peněžních prostředků od 1. 1. 2013 soukromá penzijní společnost
- ❖ financování prostřednictvím vlastního příspěvku účastníka, příspěvku státu (při příspěvku alespoň 500 Kč - státní příspěvek představuje **státní dotaci do systému** a současně zvyšuje pravomoc státních orgánů kontrolovat činnosti penzijních fondů)
- ❖ případně příspěvku zaměstnavatele, daňové odpočty (státní podpora) ► nad určitou výši příspěvku odečitatelné od základu daně z příjmu
- ❖ ukončení účasti v pilíři prostřednictvím výpovědi smlouvy za daných pravidel
- ❖ dědění naspořených prostředků je možné

Podmínky nároku na starobní důchod

➤ sociální událostí v této životní situaci je dosažení určité věkové hranice ► společenský konsenzus podle kterého je od určitého věku člověk již neschopen soustavné práce

➤ **podmínky nároku:**

➤ **získání potřebné doby pojištění a**

➤ **dosažení určité věkové hranice** (tj. důchodového věku, popř. věku 65 let jak u mužů, tak u žen) ► v poslední době v rámci důchodové reformy probíhají debaty o opětovném postupném navyšování důchodového věku; místo přihlížení k počtu vychovaných dětí u žen a jeho vlivu na věk odchodu do důchodu bylo v roce 2023 zavedeno výchovné (+ 500 Kč k důchodu za každé vychované dítě)

➤ **ad. důchodový věk**

❖ u pojištěnců narozených před rokem 1936

důchodový věk u mužů činí 60 let

důchodový věk u žen činí:

53 let, pokud vychovaly alespoň 5 dětí

54 let, pokud vychovaly alespoň 3 nebo 4 děti

55 let, pokud vychovaly alespoň 2 děti

56 let, pokud vychovaly alespoň 1 dítě

57 let bez vychovaného dítěte

Rok narození	Důchodový věk činí u					
		žen s počtem vychovaných dětí				
	mužů	0	1	2	3 - 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64r+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63+2mr	61r+8m
1966	65r+2m	65r+2m	65r+2m	65r+2m	63r+8m	62r+2m
1967	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+4m	64r+2m	62r+8m
1968	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	64r+8m	63r+2m
1969	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+2m	63r+8m
1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1971	66r	66r	66r	66r	66r	64r+8m
1972	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	65r+2m
1973	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	65r+8m
1974	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+2m
1975	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m
1976	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m
1977	67r	67r	67r	67r	67r	67r

➤ **Zastropování důchodového věku**

➤ změna zákona o důchodovém pojištění také ukončuje růst důchodového věku bez omezení a stanoví jeho strop v 65 letech (současná důchodová reforma ale znovu počítá s navyšováním věku odchodu do důchodu). Tento důchodový věk platí pro lidi narozené po roce 1971 a je stejný pro muže i ženy. U lidí narozených do roku 1971 je důchodový věk ještě diferencován v závislosti na roku narození a u žen hraje roli i počet vychovaných dětí.

➤ **ad. potřebná doba pojištění**

❖ **(1) pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně**

25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen „důchodový věk“) před rokem **2010**

26 let a dosáhl důchodového věku v roce 2010

27 let a dosáhl důchodového věku v roce 2011

28 let a dosáhl důchodového věku v roce 2012

29 let a dosáhl důchodového věku v roce 2013

30 let a dosáhl důchodového věku v roce 2014

31 let a dosáhl důchodového věku v roce 2015

32 let a dosáhl důchodového věku v roce 2016

33 let a dosáhl důchodového věku v roce 2017

34 let a dosáhl důchodového věku v roce 2018

35 let a dosáhl důchodového věku po roce 2018

Parametry výpočtu důchodu přiznaných od 1. 1. 2025

- výše základní výměry důchodu činí **4660Kč**;
- rozhodné období, za něž se zjišťují výdělků pro výpočet důchodu, zahrnuje roky **1986** až **2022**;
- redukční hranice pro stanovení výpočtového základu jsou I. hranice **20 486 Kč** a II. hranice **186 228 Kč**;
- procentní výměra důchodu činí za každý celý rok důchodového pojištění získaný do doby nároku na důchod **1,5 %** výpočtového základu. Výpočtový základ se stanovuje z osobního vyměřovacího základu (průměru příjmů za rozhodné období, příjmy se upravují příslušnými koeficienty na úroveň současné hodnoty) tak, že částka do I. redukční hranice náleží v plné výši (**100%**), z částky nad I. do II. redukční hranice náleží **26 %**, k částce nad II. redukční hranici se nepřihlíží.
- procentní výměra se zvyšuje o 1000 Kč u osob, které dosáhly věku 85 let

Příklad výpočtu starobního důchodu přiznaného v roce 2018

- Muž narozený 15. 3. 1955 – jeho důchodový věk je 63 let a 4 měsíce. Toho dosáhl 15. 7. 2018 a k tomuto datu požádá o přiznání důchodu. Získal celkem 45 roků pojištění. Osobní vyměřovací základ (OVZ) tohoto muže za období let 1986–2016 činí 25 000 Kč.
- Výpočtový základ z OVZ ve výši 25 000 Kč se stanoví tak, že částka 14 388 Kč (**1. redukční hranice pro rok 2018**) náleží v plné výši a k této částce se přičte 26 % rozdílu mezi částkou 14 388 a 25 000 Kč, tj. 26 % z částky 10 612 Kč, což je po zaokrouhlení 2 760 Kč. Výpočtový základ je tedy 17 148 Kč (14 388 + 2 760).
- Procentní výměra důchodu činí 67,5 % z výpočtového základu (45 x 1,5 % za každý rok pojištění), její výše bude tedy 11 575 Kč. K ní bude náležet základní výměra 2 700 Kč (**základní výměra pro rok 2018**), starobní důchod tak bude celkem činit 14 275 Kč.

➤Příklad:

Paní Hejnová dosáhne řádného důchodového věku 25. ledna 2024; osobní vyměřovací základ paní Hejnové bude činit 25 620 Kč a získá dobu pojištění v rozsahu 44 let ► jak vysoký starobní důchod bude paní Hejnová mít?

Doba pojištění v celých letech	44 let
Osobní vyměřovací základ	25 620 Kč
První redukční hranice (do 19 346 Kč, ze 100 %)	19 346 Kč
Druhá redukční hranice (od 19 346 Kč do 175 868 Kč , z 26 %)	$(25\,620 - 19\,346) * 0,26 = 1\,631\text{ Kč}$
Výpočtový základ (19 346 Kč + 1 631 Kč)	20 977 Kč
Zápočet za dobu pojištění (44 let x 1,5 %)	66,0 %
Procentní výměra důchodu (20 977 Kč x 66 %)	13 845 Kč
Základní výměra důchodu	4 400Kč
Měsíční důchod (4400 + 13845)	18 245 Kč

Zvýšení starobního důchodu za vychované dítě – výchovné (od 2023)

- ✓ automaticky ho dostávají například ty ženy, které již důchod pobírají
- ✓ žádost se týká především mužů, kteří o děti převážně pečovali a již důchod mají přiznaný
- ✓ jedná se o zvýšení starobního důchodu za výchovu dítěte nebo dětí ► cílem je ocenění zásluh pečujících osob, jejich úsilí o přínos a výchovu nového přispěvatele do důchodového systému a zároveň paušální kompenzace snížení důchodu, které nastalo v důsledku kariérních výkyvů souvisejících s výchovou
- ✓ docílí se též snížení statistického rozdílu mezi průměrným starobním důchodem žen a mužů
- ✓ účinnost zákona č. 323/2021 Sb. stanovena k datu 1.1.2023
- ✓ jde o pevně stanovenou částku, která v roce 2023 činí 500 Kč

Komu výchovné náleží?

osobě, která zajišťovala výchovu konkrétního dítěte v nejvyšším rozsahu bude se tedy vyžadovat, aby osoba před datem vzniku nároku na starobní důchod osobně pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu 10 let, s tím, že pokud se ujala výchovy dítěte po dosažení 8 roku jeho věku, postačí, pokud pečovala aspoň po dobu 5 roků a nepřestala o dítě pečovat před dosažením jeho zletilosti.

Jak se výchova prokazuje?

čestným prohlášením a rodným listem dítěte nebo jiným dokladem o vztahu k dítěti, a to při sepsání žádosti o starobní důchod.

➤ **každý rok pojištění hraje roli**

❖ měsíční výše státního starobního důchodu závisí na získané době pojištění (je možno platit pojištění více než 35 let, podle toho, jak dlouho pracujete). Čím vyšší doba pojištění, tím vyšší měsíční státní starobní důchod. Při výpočtu státního starobního důchodu se hodnotí doba pojištění získaná v celých ukončených letech. Při výpočtu celkového počtu let pojištění se nejdříve sečte celková získaná doba pojištění ve dnech a vydělí se 365 dny (nerozlišují se tedy přestupné roky), tím se převedou dny na celé roky.

➤ **souběh nároků na důchody a jejich výplatu**

❖ jsou-li splněny současně podmínky nároku na výplatu více důchodů téhož druhu nebo výplatu starobního a invalidního důchodu, vyplácí se jen jeden důchod a to vyšší.

➤ **souběh starobního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti**

❖ pojištěnec může pobírat tento starobní důchod v plné výši bez ohledu na to, jakou výdělečnou činnost vykonává

➤ **péče o osobu závislou na pomoci a doba pojištění**

❖ pro účely důchodového pojištění se hodnotí jako doba pojištění, tedy obdobně jako např. doba zaměstnání nebo doba samostatné výdělečné činnosti;

❖ další podmínkou hodnocení je, že pečující osoba musí žít s osobou opečovávanou v domácnosti; podmínka domácnosti se ovšem nevyžaduje, jde-li o blízkou osobu

➤ **evidence na Úřadu práce těsně před důchodem**

❖ doba vedení v evidenci úřadu práce je náhradní dobou pojištění a v zákonem stanoveném rozsahu se započítá pro nárok na důchod i jeho výši; je také dobou vyloučenou, tzn. že nezpůsobí snížení průměru příjmů pro výpočet důchodu; doba vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, po kterou je vám vyplácena podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, se započítává vždy z 80%; doba vedení v evidenci uchazečů, po kterou podpora není vyplácena, se však započítává v rozsahu maximálně tří let; tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod s tím, že doba, která byla získána před dosažením 55 let věku, se do ní započítává nejvýše v rozsahu jednoho roku.

Valorizace důchodů

- ekonomika není neměnná – v krátkodobém či delším časovém horizontu je třeba sociální dávky přizpůsobovat změněné ekonomické situaci – nejčastěji zvýšit (dorovnat) jejich úroveň vzhledem ke kupní síle peněz a životní úrovni obyvatelstva
- před rokem 1989 k tomu docházelo jen nárazově u nových penzí (znevýhodňovalo to tzv. starodůchodce)
- provádí se podle růstu cen a mezd – podle cen vede často k zaostávání penzí, u mezd je podle čisté nebo hrubé mzdy

přístupy k valorizaci

- přizpůsobování v závislosti na růstu maloobchodních cen zboží ze spotřebního koše důchodců a jejich životních nákladů ► zabránění poklesu kupní síly důchodu ► růst indexu životních nákladů
- přizpůsobování v závislosti na růstu reálných mezd ekonomicky aktivních členů společnosti – zabránění nárůstu rozdílů mezi životní úrovní důchodců a ekonomicky aktivních a zamezení vzniku neodůvodněných rozdílů mezi úrovní důchodů vyměřených na základě srovnatelných pracovních zásluh v různých obdobích (ukazatel vývoje mezd lze snadno stanovit)
- nárazově (ad hoc) – pokud hrozí, že podíl bude klesat, vláda někdy přistoupí k mimořádné valorizaci; v důsledku nějaké vnější události nebo jako důsledek dlouhodobého vývoje (v ČR při růstu cen aspoň 5 %)
- automaticky – je většinou dáno zákonem při splnění určitých podmínek buď časových nebo podle růstu mezd či cen; valorizace podle vývoje cen
- polo-automaticky (podmínečně) – zákon umožňuje valorizovat, ale vlastní rozhodnutí ponechává na vládě – ta rozhoduje na základě současné situace (např. ekonomické, ale může i politické)
- základní výměry vyplácených důchodů se zvyšují tak, aby výše základní výměry důchodu činila 10% průměrné mzdy v ČR
- zvyšování procentních výměr je složitý proces a vstupuje do něj příliš mnoho aspektů.

Výpočet starobního důchodu v příkladech – rozdíly ve výších

➤ příklad 1: hodnotí se příjmy za 30 let

❖ osobní vyměřovací základ se při výpočtu důchodu v roce 2016 hodnotí za posledních 30 let; protože se hodnotí takto dlouhé časové období, tak může být státní důchod vysoký, i když byl příjem v posledních letech nízký; dřívější příjmy se při výpočtu důchodu přepočítávají na současnou úroveň pomocí koeficientů zohledňujících inflaci

❖ Pánové Rychlý a Malý odešli na jaře 2016 do řádného starobního důchodu. Pan Rychlý získal dobu pojištění v rozsahu 43 let, stejnou dobu pojištění získal i pan Malý. V letech 2011 až 2015 pracovali oba pánové u zaměstnavatele AB. Průměrnou měsíční mzdu v současné hodnotě v uvedených letech měl pan Rychlý ve výši 24 500 Kč, zatímco pan Malý pouze ve výši 11 700 Kč. Při výpočtu starobního důchodu v roce 2016 se hodnotí příjmy, ze kterých bylo zaplacen sociální pojištění, v letech 1986 až 2015. A pan Malý měl v letech 1986 až 2010 průměrnou měsíční mzdu v současné hodnotě ve výši 29 000 Kč, zatímco pan Rychlý ve výši 24 500 Kč.

Osobní vyměřovací základ pana Rychlého je tedy 24 500 Kč a získaná doba pojištění je 43 let. Panu Rychlému tak byl přiznán starobní důchod ve výši 12 221 Kč.

Osobní vyměřovací základ pana Malého je 26 101 Kč. Přestože měl pan Malý v letech 2011 až 2015 nižší příjmy než pan Rychlý, tak za celé období 1986 až 2015 bude mít pan Malý vyšší osobní vyměřovací základ než pan Rychlý, neboť v letech 1986 až 2010 měl příjmy vyšší. Při získané době pojištění 43 let byl panu Malému přiznán starobní důchod ve výši 12 490 Kč.

❖ **příklad 2: několik dní může hrát roli**

❖ při výpočtu starobního důchodu se do doby pojištění započítávají nejenom odpracované roky, kdy je z příjmu odváděno důchodové pojištění, ale i náhradní doby pojištění (např. péče o dítě do 4 let věku, evidence na úřadu práce v zákonném rozsahu, studium před rokem 2010, péče o závislou osobu); doba pojištění se při výpočtu starobního důchodu započítává v celých ukončených letech.

❖ Paní Pokorná má osobní vyměřovací základ za odpracované roky ve výši 22 400 Kč. Paní Pokorná získá dobu pojištění v rozsahu 16 049 dní. Doba pojištění ve dnech se přepočítá na roky. Při tomto přepočtu se celková doba pojištění dělí číslem 365 dní, nezohledňují se přestupné roky. Tento způsob přepočtu je tedy pro žadatele o důchod výhodný. Pro důchodové účely se bude paní Pokorné započítávat 43 let, neboť $16\,049 : 365$ je 43,97.

Dle výpočtové formule důchodu v roce 2016 bude paní Pokorná pobírat měsíční starobní důchod ve výši 11 869 Kč.

Paní Lukešová má osobní vyměřovací základ za odpracované roky rovněž ve výši 22 400 Kč, ale získá dobu pojištění v rozsahu 16 065 dní. Pro výpočet důchodu se bude paní Lukešové započítávat tedy 44 let, protože $16\,065 : 365$ je 44,01.

Paní Lukešová získá dobu pojištění delší pouze o 16 dní než paní Pokorná a bude mít měsíční starobní důchod vyšší o 219 Kč (za rok tedy o 2 628 Kč), neboť měsíční starobní důchod paní Lukešové bude 12 088 Kč.

❖ Protože paní Pokorné chybělo k započítání dalšího roku do doby pojištění odpracovat pouze jedenáct dní, tak bylo pro paní Pokornou vhodné odejít do starobního důchodu o tuto dobu později. Do řádného důchodu je možné odejít i po dosažení řádného důchodového věku. Pozdějším odchodem do řádného starobního důchodu by paní Pokorná ukončila další rok pojištění a měsíční starobní důchod by měla stejně vysoký jako paní Lukešová.

➤ **příklad 3: přivýdělek na dohodu**

❖ Do konce roku 2011 se z dohody o provedení práce nikdy neplatilo důchodové pojištění, a to bez ohledu na výši měsíční odměny. Od roku 2012 se z dohody o provedení práce platí důchodové pojištění, když je měsíční odměna 10 001 Kč a více. Jestliže je z příjmu odváděno důchodové pojištění, tak se takový příjem hodnotí pro důchodové účely. Přivýdělek na dohodu o provedení práce do konce roku 2011 tedy nikdy neovlivňuje výši státního důchodu a přivýdělek na dohodu o provedení práce od roku 2012 se hodnotí pro výpočet starobního důchodu pouze v těch měsících, kdy byla měsíční odměna alespoň 10 001 Kč. V praxi tak dochází k situaci, že jednomu žadateli o starobní důchod se do výpočtu osobního vyměřovacího základu započítávají i odměny z dohody o provedení práce a druhému nikoliv.

❖ Pan Novotný má osobní vyměřovací základ ve výši 26 100 Kč a získá dobu pojištění v rozsahu 44 let. Protože si pan Novotný přivydělával v letech 2008 až 2011 na dohodu o provedení práce s měsíční odměnou 15 000 Kč v současné hodnotě, tak tento příjem nemá vliv na výpočet osobního vyměřovacího základu.

Měsíční důchod pana Novotného dle legislativy roku 2016 je tedy 12 723 Kč.

Pan Koukal si přivydělával v letech 2012 až 2015 na dohodu o provedení práce s měsíční odměnou v současné hodnotě 15 000 Kč. Přestože měl pan Koukal příjmy v produktivním životě stejně vysoké jako pan Novotný, tak jeho osobní vyměřovací základ bude 28 083 Kč, neboť na výši osobního vyměřovacího základu budou mít vliv i měsíční odměny z dohody o provedení práce v letech 2012 až 2015.

Měsíční starobní důchod pana Koukala při získané době pojištění v rozsahu 44 let dle legislativy roku 2016 bude 13 063 Kč.

Souběh nároků na důchody a jejich výplatu

➤ jsou-li splněny současně podmínky nároku na výplatu více důchodů téhož druhu nebo výplatu starobního a invalidního důchodu, vyplácí se jen jeden důchod a to vyšší. Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního a invalidního důchodu ve stejné výši, vyplácí se důchod, který si pojištěnec zvolil.

➤ jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního důchodu nebo invalidního důchodu a na výplatu vdovského důchodu nebo vdoveckého důchodu, anebo sirotčího důchodu, vyplácí se nejvyšší důchod v plné výši, včetně základní výměry a z ostatních důchodů se vyplácí polovina procentní výměry.

➤ **souběh starobního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti**

❖ s účinností od 1. 1. 2010 již není nárok na starobní důchod přiznaný podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, podmíněn sjednáním pracovněprávního vztahu na dobu určitou nepřesahující dobu jednoho roku. V době po 31.12.2009 tedy pojištěnec může pobírat tento starobní důchod v plné výši bez ohledu na to, jakou výdělečnou činnost vykonává a v jakém rozsahu ji vykonává. Vedle této možnosti má poživatel tohoto starobního důchodu možnost zvolit si při výkonu výdělečné činnosti výplatu starobního důchodu v poloviční výši

➤ **souběh starobního důchodu přiznaného před dosažením důchodového věku s příjmem z výdělečné činnosti**

❖ pokud poživatel starobního důchodu přiznaného před dosažením důchodového věku podle § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, vykonává výdělečnou činnost nebo je mu poskytována podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, výplata tohoto důchodu mu až do dosažení důchodového věku nenáleží. Ode dne dosažení důchodového věku se posuzují podmínky pro výplatu starobního důchodu obdobně jako u starobního důchodu přiznaného podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

❖ výplata předčasného starobního důchodu při klasickém zaměstnání či podnikání (přesněji řečeno při souběžném výkonu výdělečné činnosti zakládající účast na pojištění) nenáleží do data dosažení důchodového věku nebo do ukončení této činnosti. Výplata předčasného starobního důchodu nenáleží ani při pobírání podpory v nezaměstnanosti či podpory při rekvalifikaci.

❖ přivydělat si při pobírání předčasného starobního důchodu můžete, ale jste omezeni výší příjmu; výplatě předčasného starobního důchodu před dosažením důchodového věku nebrání:

tzv. zaměstnání malého rozsahu, kdy rozhodný (sjednaný i skutečně dosažený) příjem nedosahuje 4000 Kč za kalendářní měsíc,

činnost vykonávaná na základě dohody o provedení práce, pokud výše započitatelného příjmu v měsíci nepřesahuje částku 10 000 Kč,

výkon samostatné výdělečné činnosti (podnikání) v rozsahu, který nezaloží účast na pojištění

➤ evidence na Úřadu práce těsně před důchodem

❖ doba vedení v evidenci úřadu práce je náhradní dobou pojištění a v zákonem stanoveném rozsahu se započítá pro nárok na důchod i jeho výši; je také dobou vyloučenou, tzn. že nezpůsobí snížení průměru příjmů pro výpočet důchodu; doba vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, po kterou je vám **vyplácena podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, se započítává vždy**; doba vedení v evidenci uchazečů, po kterou **podpora není vyplácena, se však započítává v rozsahu maximálně tří let**; tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod s tím, že doba, která byla získána **před dosažením 55 let věku, se do ní započítává nejvýše v rozsahu jednoho roku.**

➤ doba studia důchodové pojištění

❖ doba studia na střední, vyšší odborné škole nebo vysoké škole již od 1. 1. 2010 není započítávána do doby pojištění potřebné pro důchod, již tedy není tzv. náhradní dobou pojištění;

❖ doba studia na střední, vyšší odborné škole nebo vysoké škole získaná do 31. 12. 2009 se do doby pojištění potřebné pro důchod započítá v rozsahu prvních šesti let tohoto studia

❖ možností, jak si během studia zajistit účast na důchodovém pojištění, je začít vykonávat výdělečnou činnost, např. na kratší pracovní úvazek - všem studentům, kteří při studiu pracují a mají uzavřenou pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti a od 1.1.2012 také dohodu o provedení práce s příjmem, který u jednoho zaměstnavatele přesahuje částku 10.000,- Kč za měsíc a vzniká jim účast na pojištění (tzn. z příjmu ze zaměstnání odvádí pojistné na sociální pojištění), se tato doba bude započítávat do doby pojištění. To platí i pro výkon samostatné výdělečné činnosti, zakládá-li tato činnost účast na důchodovém pojištění. Účast na důchodovém pojištění si studenti mohou zajistit též s využitím institutu dobrovolného důchodového pojištění

➤ **péče o osobu závislou na pomoci a doba pojištění**

- ❖ pro účely důchodového pojištění se hodnotí jako doba pojištění, tedy obdobně jako např. doba zaměstnání nebo doba samostatné výdělečné činnosti;
- ❖ osobou, o níž je pečováno, však musí být osoba závislá na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I mladší 10 let, popř. osoba závislá na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II-IV jakéhokoliv věku
- ❖ další podmínkou hodnocení je, že pečující osoba musí žít s osobou opečovávanou v domácnosti; podmínka domácnosti se ovšem nevyžaduje, jde-li o blízkou osobu (tzn. manžela, příbuzného v řadě přímé, dítě vlastní, osvojené popř. svěřené rozhodnutím příslušného orgánu do péče nahrazující péči rodičů, dále sourozence, zetě, snachu nebo manžela rodiče, a nebo osobu, která je v některém z uvedených vztahů k manželu pečující osoby
- ❖ uvedená doba péče se hodnotí plně jak pro účely nároku na důchod, tak pro účely jeho výše; zasahuje-li do rozhodného období (období, ze kterého je zjišťována výše výpočtového základu pojištěnce), považuje se v plném rozsahu za dobu vyloučenou, tj. výdělky osoby dosažené v předchozím nebo následném období výdělečné činnosti nejsou rozměňovány do období, kdy z důvodu péče o osobu závislou nebylo dosahováno adekvátních příjmů

Důchodová reforma 2025

- **Viz Doplněk k P6 – Přehled důchodové reformy 2025**
- **Viz Doplněk k P6 - Důchodová reforma – poznámky**
- **Viz Doplněk k P6 - Jak se změní důchody**

Kontrolní úkoly

➤ **Výše důchodu dle výpočtové formule roku 2025 (v Kč) DOPLŇTE TABULKU !!!**

❖ v přiložené tabulce proveďte výpočet starobního důchodu dle legislativy roku 2025 v závislosti na různé výši osobního vyměřovacího základu a získané době pojištění

Osobní vyměřovací základ	Doba pojištění				
	37 let	39 let	41 let	43 let	45 let
12 000 Kč					
17 000 Kč					
22 000 Kč					
27 000 Kč					
32 000 Kč					
40 000 Kč					
50 000 Kč					
70 000 Kč					